

Elmateixpensament.

Intriga al Molí Vell

F. Xavier Ferrero Calatayud
Il·lustracions de Loles Ciges López

*A Manuel Ferrero Pascual
iManuel Ferrero
Vallcanera, mestresmoliner
s.*

> CREACIÓ LITERÀRIA

La línia de tren Alcoi-Xàtiva és un trajecte romàntic saborós que baixa travessant les comarques de l'Alcoià, el Comtat i la Vall d'Albaida cap a la Costera. Descendent des de Montaverner i el Genovés, el tren entra en l'Estret de les Aigües, un paratge acaramullat de contarelles mítiques i sediments prehistòrics, on les aigües del riu Albaida murmuregen misterioses i feréstegues entre les roques calcàries i la vegetació frondosa que voregen la Cova Negra. Passat Bellús i Alboi, la ruta ferroviària mor en la senyorívola i històrica ciutat de Xàtiva.

Era nit entrada quan la panteixant locomotora del tren arribava a l'estació, en plena tardor, i el senyor Manuel baixà d'un vagó. Feia fred. Aquest home era alt, una

miqueta encorbat i caminava un poc garsat malgrat ser encara bastant jove. Els anys durs de feina l'havien modelat d'aquesta manera. Vestia acuradament, amb un barret d'ala ampla que li donava un semblant elegant i es cobria amb un abric llarg de tonalitat fosca. Romangué no massa temps per agafar un nou tren que, venint de València, el duria, per fi, a l'estació de l'Alcúdia de Crespins. D'allí aniria a la veïna Canals, a sacasa. Després d'uns dies en Alcoi, on devia ocupar-se d'uns afers particulars, el senyor Manuel podria veure, per fi, la seua estimada muller, els seus fills i fer-se càrrec de les responsabilitats de les tasques diàries i rutinàries de la fàbrica que havia deixat en mans del tio Pepe, un dels treballadors.

Pensant en aquestes coses, va pujar al tren que el va portar a l'Alcúdia de Crespins. En l'andana de l'estació va traure el seu rellotge de butxaca i va mirar l'hora. Era tard. A peu, mamprengué el camí cap al Molí.

El Molí era una fàbrica de farines construïda a les primeries del segle XX, una factoria moderníssima amb els darrers avanços tècnics de l'època. En aquells anys de postguerra i de fam, resultava contrastant que fóra molt rendible la producció de farina de blat, elaborada amb unes màquines de fusta, fetes a Suïssa, que reparava i mantenia el tio Filibert en la mateixa fusteria de la fàbrica. El Molí també abastia Canals d'electricitat durant la nit gràcies a un salt on les aigües de la sèquia de la Vila, en el riu Sants, produïen l'energia quan queien riba avall, violentament, roncant com un drac enfurismat, cercant unes turbines. Aquesta indústria va ser alçada sobre un altre molí, anomenat el Molí Vell, construït al segle XVIII i que estava dotat amb nou moles farineres. Però, encara abans, els cronistes i estudiosos testimonien que, damunt d'aquest molí, devia d'haver-ne existit un altre, encara més antic, d'època medieval. No obstant, els orígens són incerts. El Molí, alçat a dues altures, estava habitat tot l'any per tres famílies. El senyor Manuel, la dona i els fills n'habitaven una; les altres les albergaven Güito i Güita i el tio Pepe i la tia Elvireta. El Molí, en conjunt, tenia un disseny industrial magnífic, obrat amb sòlida estructura i harmonia. S'ubicava en un entorn idíl·lic, integrat arquitectònicament en un paratge, a una vora del riu Canyoles, encerclat d'una frondosa i fèrtil finca de tarongers traçada de senderes i regadores. De dia, s'albiraven els contraforts de la Serra Grossa. Als seus peus regalimaven, eternes, les aigües del riu i les polletes d'aigua i el coll verd, la garsa i l'esplugabous niaven en els seus canyars. Denit, l'udoldels mussols i el piulet del rossinyol encantaven el lloc.

Quan el senyor Manuel arribà a Canals, pel camí de l'Estació, no es veia ni una ànima en lloc. La tèrbola llum dels fanals donaven un aire llòbrec als carrers en aquella nit de novembre. Des del Pont del Riu anà a la plaça de l'Ajuntament i s'enfilà al carrer Nauselva, davallà cap a la plaça de la Presó i tirà per Santíssima Trinitat cercant el Secanet, un dels indrets on contenen els vells que es troba el primer cementeri de l'anomenat lloc de Canals. Abans de ser guanyat pel cavaller cristià Dionís d'Hongria al segle XIII, aquell espai va ser una dispersió d'alqueries musulmanes i havia d'haver hagut algun soterrament àrab.

Això el senyor Manuel ho sabia i, encara que no l'inquietava, no podia deixar de sentir eixa neguitosa sensació cada vegada que passava per allí, i ara més, en plena nit. I tampoc podia deixar de pensar que si alguna ànima en pena devia rondar per allí i estaria observant-lo; que si es trobaven antics cementeris sarraïns; que si va haver una matança d'una cordada de presos en l'Església Vella, al segle XVIII, on els van fregir a tirs davant de les imatges sagrades; que si algun esperit d'aquells encara devia anar rondat, sinó per allí, per la cova Samaritana; que si hi havia un altre cementeri dins de l'hort de la casa dels Frares on el templers conreaven el que els feia falta per subsistir en el proper castell de Montesa. Total, que entre unes coses i altres, en meitat de la nit i tot sol pels carrerons estrets i foscos, el senyor Manuel, acompanyat de tants pensaments de presències i fantasmes, anava preocupat i malfiat. Però sabia que tot allò eren només històries que es contaven i que mai s'havia vist ni sentit res estrany d'esperits, ni d'ànimes en pena, ni de pitos, ni de flautes per aquelles contrades antiquíssimes.

Quan el senyor Manuel baixava pel Secanet, vorejant el mur i la porta dels Templers, va travessar un menut pont que creuava la sèquia de Ranés. Allí mateix, s'encetava una sendera que recorria els bancals atapeïts de tarongers i moria en la fàbrica. Era la part més fosca del periple. Iniciant les primeres passes per la obscura sendera, el senyor Manuel li va

semblar escoltar un soroll darrer seu. No li va donar massa importància. “Deu ser un gat que ha xafat alguna teula solta”. Va seguir avant. El defici el desassossegava. El cap i les oïdes li feien percebre sorolls per tot arreu. Va sentir passes darrere seu. “Seran els nervis”, va pensar. Va seguir avant, sense atrevir-se a mirar enrere. Escoltava xafades. D’això n’estava segur. No era cosa d’imaginacions. Sabia que no eren d’ell; duia algú darrere. La inquietud es convertí en preocupació i accelerà el pas. No s’atrevia a girar-se. L’anima va saber que la casa i la seguretat del seu interior no estaven massa lluny i, si s’afanyava, arribaria prompte. Les passes darrere s’acceleraven conforme avançava ell. Tenia por. Donà més aire a la seua marxa i tingué la valentia de girar-se per primera vegada. Entre la foscuria divisà imperceptiblement una enorme ombra que avançava cap a ell. L’espant va fer presa del senyor Manuel i va començar a córrer. Encara que era fosc, se sabia el camí de memòria i en quin punt exacte es trobava. Corregué més de pressa. La figura enorme també corria en silenci i avançava rere d’ell. El senyor Manuel no s’atrevia a tornar-se a girar, ni a aturar-se. El pànic se li havia apoderat però, per fi, ara, ja veia la porta del Molí que s’albirava sota un llum dèbil que emetia una pobra bombeta elèctrica. Corregué més depressa al temps que va introduir la mà en una de les butxaques del seu abríc buscà les claus que li permeteren obrir la porta. Mentre corria i panteixava, les va traure i va furgar amb elles, suat per la correguda i pels nervis, buscant el pany. I en el mateix moment en que va encertar la clau, va notar una mà enorme, descomunal, que li va caure damunt del muscle. I una veu que li va dir:

- Xe, senyor Manuel, què fa a estes hores de la nit per ací?

El senyor Manuel, blanc com un ciri, es va girar i va veure un home. Li van entrar ganes de trencar-li la cara però, admirar-lo, es va tranquil·litzar perquè el va reconèixer de seguida. Era el guarda de la finca i de la fàbrica que rondava per vigilar el lloc en aquells temps de postguerra. Encara que la guerra ja feia temps que havia acabat, es parlava que s’havien vist maquis rondant pels afores del poble. Aquests eren grups armats que s’oposaven al règim franquista, represaliats que s’amagaven de dia per la serra i de nit s’acostaven a les hortes per agarrar alguna cosa que endur-se a la boca. Aquest fet, casualment, va inquietar tant el senyor Manuel com el guarda del Molí Vell. I tant l’un com l’altre, van tenir, aquella nit, el mateix pensament. Ja vos el podeu imaginar.